

Konference ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ – PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT 2025

T A
Č R

Ministerstvo životního prostředí

Vliv změny vlastnictví na bezpečnost provozu Seveso objektů

Michaela Skřížovská, Hana Halíčková, Aleš Bernatík

VŠB-TUO, Fakulta bezpečnostního inženýrství, Lumírova 630/13, 700 30 Ostrava – Výškovice

Číslo a název projektu: SS02030008 Centrum environmentálního výzkumu: Odpadové a oběhové hospodářství a environmentální bezpečnost

Prioritní téma programu: Hodnocení rizik závažných havárií – Výstup 3.A.1.9 Změna vlastníka

Úvod

Změna vlastníka objektu spadajícího pod působnost zákona o PZH je jednou z častých změn, která může v průběhu životního cyklu objektu nastat.

Jedná se o organizační změnu, která může zásadně ovlivnit fungování zavedeného systému řízení bezpečnosti PZH.

Změna vlastnictví s sebou většinou přináší řadu dalších změn, které mohou mít negativní vliv na úroveň bezpečnosti a tím zvýšit pravděpodobnost vzniku závažné havárie.

Aby byly minimalizovány možné negativní důsledky změn, je proto potřeba všechny významné změny pečlivě řídit a monitorovat.

Obr. : Změna vlastníka v Seveso objektech v MSK
(zpracováno na základě informací z OR, stav ke dni 25. 3. 2024)

Cíl výzkumu

Druh výstupu: výzkumná zpráva

Cíl: zpracovat nové postupy pro provedení změny vlastníka nebo provozovatele tak, aby umožnily snadné provedení změny v praxi, s návazností na zavedený a fungující systém řízení bezpečnosti v objektu.

Postup řešení

- 1 Rešerše problematiky změny vlastníka.
- 2 Dotazníkové šetření mezi zařazené podniky podle z. o PZH.
- 3 Odborné rozhovory s odborníky z oblasti PZH (navštíveny 2 Seveso podniky).
- 4 Kompetenční model vlastníka Seveso objektu.
- 5 Klíčové zdroje rizik související se změnou vlastníka.
- 6 Základní zásady při změně vlastníka Seveso objektu.
- 7 Návrh postupu pro bezpečné provedení změn včetně formuláře pro zaznamenávání změn.
- 8 Návrh dalších opatření pro efektivní řízení změn při ZV.

Potřeba řešení problematiky změny vlastníka Seveso objektu

Riziko vzniku ZH

Změna vlastníka je významná organizační změna, která bez efektivního řízení může narušit SŘB a zvýšit tak riziko vzniku ZH. (OECD, 2023)

Obr.: Následky havárie v BP Texas City v roce 2005 (<https://www.csb.gov/bp-america-texas-city-refinery-explosion>)

Nedostatečné řízení OZ

Organizační změny nejsou analyzovány a kontrolovány tak důkladně jako změny zařízení nebo procesů. (HSE, 2003; Vala, 2016)

Obr.: Change management (<https://www.linkedin.com/pulse/change-management-key-success-projects-jude-brian-saa>)

Absence předpisů/pokynů

Problematika ZV z pohledu PZH není legislativně řešena. Neexistence české metodiky/postupů pro změnu vlastníka.

Obr.: Položky v oblasti řízení změn podle (Česko, 2015)

Důvody a potřeby z praxe

ZV je běžný jev, přináší změny s možným negativním dopadem na SŘB. Chybí postupy a podpora pro řízení změn při ZV. Zaměřit se na převod podniku na jiného vlastníka.

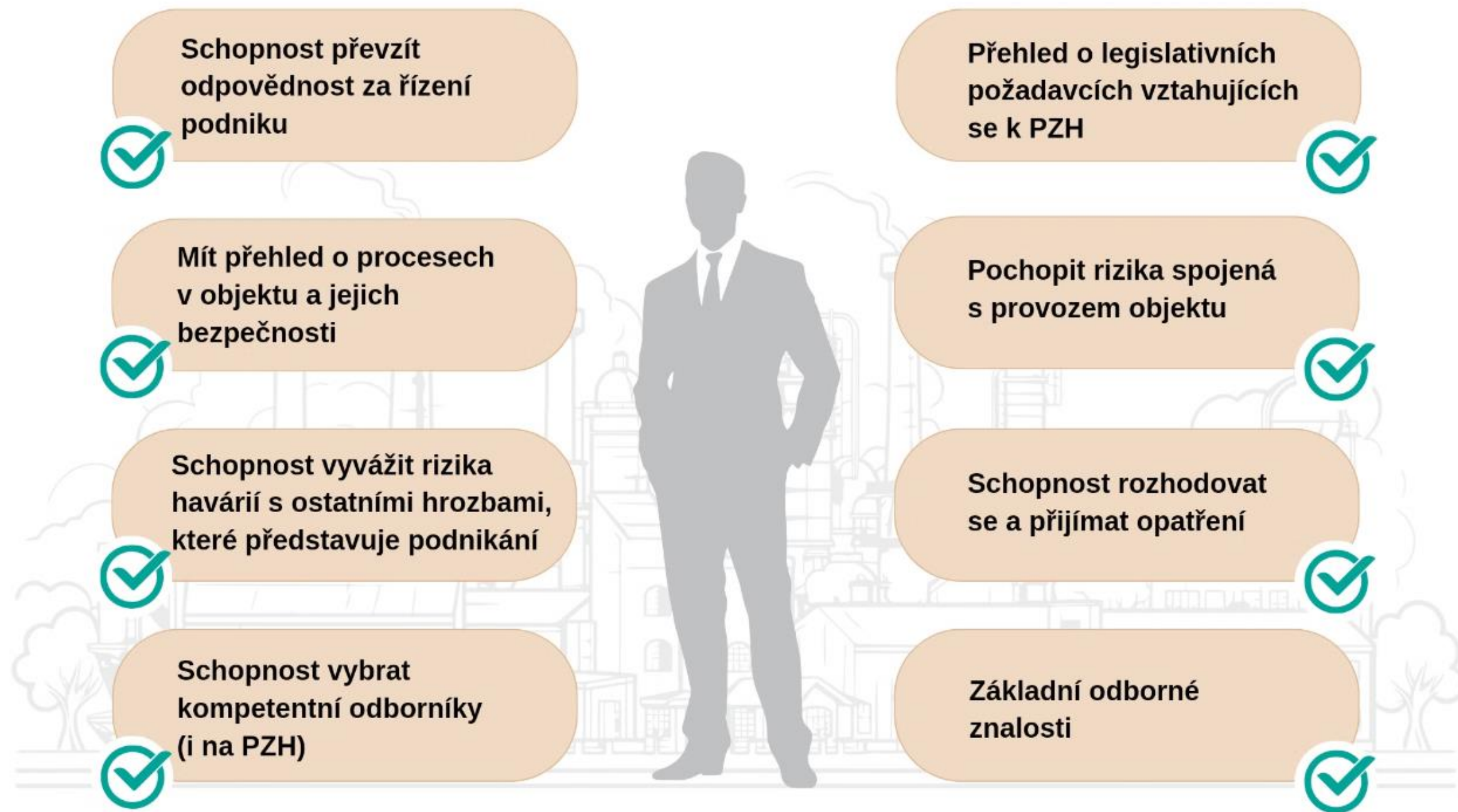
Obr.: Výsledky dotazníkového šetření – změna s vlivem na SŘB

Zaměření praktické části studie:

Jednoduchý, srozumitelný postup pro bezpečné provedení změny vlastníka primárně určený pro vrcholový management.

Praktické nástroje pro zajištění bezpečnosti při změně vlastnictví.

Kompetenční model vlastníka

Obr. Kompetenční model vlastníka (vlastní zpracování)

Vybrané klíčové zdroje rizik související se ZV

Změny v havarijním plánování

- Nedostatečné zajištění ochranné a zásahové prostředky, včetně havarijní obsluhy
- Nedostatečné havarijní postupy
- Špatná koordinace v oblasti havarijní připravenosti podniků v rámci společného areálu

Změny v lidských zdrojích a jejich řízení

- Nedostatečné kompetence a zájem nového vlastníka o bezpečný provoz
- Ztráta klíčového personálu s odbornými znalostmi
- Nedostatečná kvalifikace a zkušenosti pracovníků, dodavatelů a externích subjektů

Změny zařízení, technologií, druhu, množství a umístění NL

- Nedostatečné bezpečnostní systémy u nových zařízení
- Nedostatečná analýza rizika u nových zařízení, technologií, NL
- Chybné zařazení objektu do skupiny z důvodu legislativní nejasnosti při změně zařazení podniku v případě rozpadu společnosti

Změny související s rozpadem a slučováním podniků

- Nedostatečné stanovení podmínek užívání společné infrastruktury nově vzniklými společnostmi v rámci jednoho areálu
- Nedostatek personálu a zařízení v podnicích po rozdělení společnosti
- Nejednotný přístup k bezpečnosti v případě slučování podniků (např. problémy se sjednocením systému povinností a odpovědností za oblasti bezpečnosti, rozdílná kultura bezpečnosti)

Změny v řízení provozu

- Snížení investic do prevence a bezpečnostních opatření
- Nedostatečné aktivní zapojení vedení do bezpečnosti
- Nedostatečné řešení změn včetně dočasných nastalých v důsledku změny vlastníka

Nedostatečná bezpečnostní dokumentace

Vybrané základní zásady pro nového vlastníka

Technická due diligence

Před koupí proveďte technickou due diligence a zjistěte tak, zda provoz společnosti bude bezpečný, efektivní a v souladu s příslušnými předpisy.

Investice do bezpečnosti

Bud'te připraveni investovat do bezpečnosti.

Oznámení úřadům

Oznamte změnu vlastnictví společnosti příslušným úřadům.

Priorita prevence

Zajišťujte vysokou prioritu prevence závažných havárií a připravenosti na havárie za účelem ochrany zdraví, životního prostředí a majetku.

Změny v SŘB

Pokud to není nezbytné, neprovádějte změny, které mohou zásadně ovlivnit zavedený systém řízení bezpečnosti.

Kompetentní zaměstnanci

Ujistěte se, že pracovní pozice důležité z hlediska PZH jsou obsazovány kompetentními osobami, které jsou schopné efektivně řídit provoz a zajistit bezpečnost v podniku.

Vybrané základní zásady pro top management

Spolupráce na prevenci

Spolupracujte se zúčastněnými stranami v procesu změny vlastníka na usnadnění účinné prevence a připravenosti na havárie.

Dokumentace PZH

Podílejte se na vypracování nebo aktualizaci dokumentace PZH, jako jsou např. dokumenty týkající se zařazení/nezařazení objektu, bezpečnostní dokumentace PZH, havarijní plány.

Řízení změn

Každou změnu (technickou i organizační), která může ovlivnit bezpečnost pečlivě plánujte, posuďte její rizika a kontrolujte.

Kvalifikace pracovníků

Věnujte velkou pozornost výběru a kvalifikaci pracovníků, dodavatelů a externích subjektů v chemickém provozu.

Informování zaměstnanců

Informujte zaměstnance o všech změnách, které se jich týkají. Zajistěte jejich proškolení.

Aktivní zapojení

Zapojte zaměstnance aktivně do procesu změn tím, že jim poskytnete příležitost sdílet své návrhy a obavy.

Základní zásady pro zaměstnance

Postupy a opatření

Vždy se řiďte existujícími bezpečnými postupy a dodržujte stanovená bezpečnostní opatření i během přechodu vlastnictví.

Informovanost

Snažte se být informováni o všech plánovaných i provedených změnách.

Uchování znalostí

Spolupracujte s kolegy, abyste zajistili, že znalosti a zkušenosti jsou uchovávány a sdíleny, zejména dojde-li k personálním změnám (odchod klíčových pracovníků nebo jejich výměna za nové zaměstnance s nedostatečnými kompetencemi).

Školení

Aktivně se účastněte školení, zejména pokud změna vlastnictví může ovlivnit vaše pracovní role a odpovědnosti.

Aktivní účast

Aktivně se podílejte na rozhodování o otázkách bezpečnosti a neváhejte se obrátit na management s dotazy týkajícími se jakýchkoli nejasností spojených se změnou vlastnictví.

Hlášení odchylek

Pokud zaznamenáte jakékoli odchylky nebo potenciální rizika vyplývající ze změn, okamžitě informujte vedení, aby mohla být přijata včasná nápravná opatření.

Základní zásady pro orgány veřejné správy

Monitorování

Monitorujte průmysl, abyste zajistili, že jsou rizika správně pochopena a řešena.

Kontrola zařazení objektů

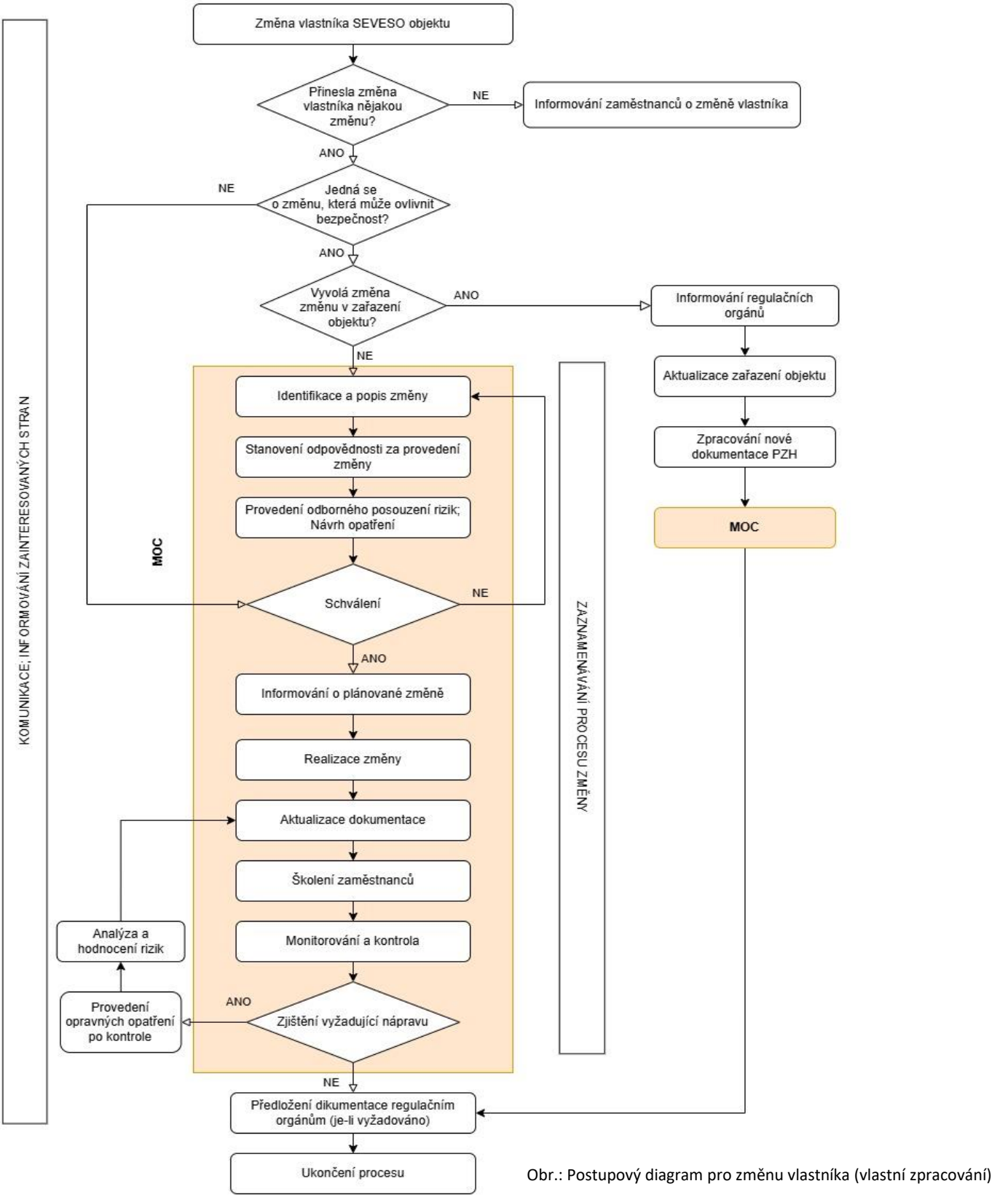
Zkontrolujte, zda nedošlo ke změně zařazení podniku do skupiny A nebo B podle zákona o prevenci závažných havárií.

Komunikace

Pomozte zajistit účinnou komunikaci a spolupráci mezi zúčastněnými stranami během celého procesu změny vlastnictví.

Návrh postupu pro bezpečné provedení změn v Seveso objektu

Obr.: Postupový diagram pro změnu vlastníka (vlastní zpracování)

Formulář pro zaznamenání změn souvisejících se změnou vlastníka

A Identifikační údaje podniku:

Název a adresa podniku: _____

IČO: _____

Kontaktní osoba: _____

Datum vyplnění: _____

B Sledované změny

	Popis změny	Pracoviště	Datum provedení	Řízeno prostřednictvím MOC?	Odborné posouzení	Dopady	Odpovědná osoba (jméno, pozice, podpis)	Informování/výcvik zaměstnanců	Kontrolní činnost	Změny po kontrole	Schváleno Ano/Ne
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											

An illustration of an industrial facility, possibly a refinery or chemical plant, at sunset. The sky is a vibrant orange and yellow. In the foreground, a worker in a hard hat and safety gear stands near a large red banner that reads "SUCCESSFUL CHANGE" in bold, white capital letters. The banner is hanging across a walkway. In the background, there are complex structures of pipes, tanks, and scaffolding, silhouetted against the bright sky.

Závěr

Zavedené postupy pro plánování a provádění změn v podniku jsou klíčovým nástrojem v řízení rizik při snaze o zamezení vzniku havárií a snižování jejich následků.

Studie nabízí vhled do samotné problematiky změny vlastnictví Seveso objektu v kontextu PZH a představuje návrhy opatření, které mohou zainteresovaným stranám pomoci úspěšně tuto změnu zvládnout, aniž by tím byla snížena bezpečnost provozu zařízení s nebezpečnými látkami.

Ze studie vyplývají následující **doporučení pro provedení bezpečné změny vlastníka**:

- Začlenit problematiku změny vlastníka do legislativy – do řízení změn v systému řízení bezpečnosti.
- Stanovit minimální požadavky na skutečného majitele Seveso objektů.

Příprava impaktovaného článku zaměřeného na problematiku změny vlastníka Seveso objektu.

Použité zdroje

ČESKO, 2015a. Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií). In: Sbírka zákonů. Částka 93/2015

ČESKO, 2015b. Vyhláška č. 227/2015 Sb., o náležitostech bezpečnostní dokumentace a rozsahu informací poskytovaných zpracovateli posudku. In: Sbírka zákonů. Částka 94/2015.

HSE, 2003. Organisational change and major accident hazards. Online. Dostupné z: <https://www.hse.gov.uk/pubns/chis7.pdf> [cit. 2023-05-05].

OECD, 2023. OECD Guiding Principles for Chemical Accident Prevention, Preparedness and Response - Third Edition, Series on Chemical Accidents. Online. Paris: OECD Publishing. Dostupné z: <https://doi.org/10.1787/162756bf-en>. [cit. 2024-02-29].

VALA, Jiří, 2016. Zabraňte haváriím, poučte se z chyb jiných. Online. Bezpečnost a hygiena práce. Roč. 7. Dostupné z: <https://www.praceamzda.cz/clanky/9120/zabrante-havariim-poucte-se-z-chyb-jinych>. [cit. 2024-02-12].

Necitované obrázky byly vytvořeny pomocí nástroje Gamma App.

Děkuji za pozornost

Za řešitelský tým

Michaela Skřížovská

✉ michaela.skrizovska@vsb.cz

🌐 www.vsb.cz